

BAJA

vegyes tartalmu hetilap.
Megjelen minden vasárnap.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 5 ft — kr.
Fél " . . . 2 ft 50 kr.
Negyed " . . . 1 ft 25 kr.
Tanítóknak egy évre 3 ft — kr.

Hirdetések

a legutányosabban számítottak.

Szerkesztőség

hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők:

Baja! Állami tanítóképződesében.

Az előfizetési pénzek és hirdetési díjak Nánay Lajos könyvnyomdájába küldendők.

A helybeli főgymnásiumi önképzőkör

május hó 1-én tartott zárünnepélyén a kör buzgó elnöke, **ft. Mayer Alberik** tanár úr a következő lelkes és lelkesítő beszédet mondotta:

Igen tisztelt vendégeközönség!

Midőn ma Nagyságotok, szerény meghívásunknak engedve, o csarnokot jelenlétükkel megtisztelték s e zárülésünket ünneppé avatják; ama láthatólag ajkaikon lebegő kérdés megoldásával kell azt megnyitnom: valjon mi volt tulajdonképi célja összejevetelünknek?

E zárünnepély, melyen tiszt. vendéghozsoru, arra van hivatva, hogy érettebbifjaink az önképzés- s önművelésben kivittot szerény sikereiket, munkásságuk zseugéit a tiszt. szülőknök s mindazoknak bemutatassák, kik szellemi fejlődésük iránt érdeklődnek, örömeikben részesen osztoznak, kiknek tanuskodását emelidfogva legemelőbbnek s legjutalmazóbbnak érzik magukra nézve. — Fogadjja azért a nagytekintetű gyülekezet előre is mély köszönetének a kör ez évi pályáünnepélyén szives megjelenéséért; legyen kegyes bírálója szellemi képességének, elnézője fogatkozásainak!

M. tiszt. közönség! Főgymnásiumunk fejlettebb növendékeinek lelkesébbjei, e tanév elején, azért állottak e körbe össze, hogy a rendes munkaidőn felül megmaradt perceiket önművelésre fordítsák, hogy nyelvüket s irodalmunkat még bővebben megismerjék, sőt gyakorlati

törekvésekben az eszmény után szívük nemesbüljön, s eszök, mint acél a köszörűn, éjcsedjék.

És ez m. t. k. nagy fontosságu, messzevágó feladás, ugy aszív, mint az északépzés fölöttélég.

Fölötté fontos e feladat megoldása először: a szív és kedély művelésére nézve. — Mert nagy tévedés azt hinni, hogy korunk feladata csak az értelmi képzésre szorítottik. Nem a megismerés a középpont; nem egyedül a tudás, hanem az akarat, a szív is főfontosságu.

Tévedés az is, hogy a tudomány magában hatalom; csupán az igazán megtisztított és helyesen irányított akarat szolgálhatalan lesz azzá. Már Hellus és Roma bölcsői sem a sciirt, a cogitare-t mondják egyedli élnak, hanem az akaratot alatt álló szív-műveltséget és jellemet is; nekünk sem lehetett felednünk, hogy az értele fejlesztése mellett, a kedély és jellemképzés is fődolog legyen. Ideális vonás nélkül a realis mellett a társalalm nem állhat fenn; a realis tudományok, egészen magokban, semmi maradóat nem tudnak teremteni; gyökerecs tévedés csak oly realismusban keresni az üdvöt, mely tagadja az ideál s ezzel szemben megsemmisítő irányt követ. Inkább a realis és ideális összhangjának felcsik az idv. Korunkban a realis áramlat az uralkodó; mindenkinek arra kell törekednie, hogy mellette az ideálismas is érvényre jusson. — Mit akarok én mindezzel? kérdik bizonyára t. hallgatóm, hisz oly férfiak, kik nemzetünknek a jellem és szdeliem utait mutatják, nem lehet rendszeresen képezni; ok egy felsőbb ajándék, jönnek, senki sem tudja

honna. Gyakran oly okok teremtik őket, melyek egyáltalán nem felelnek meg iskolánk alapeszméjének, egy-egy nagy szellem nem ritkán a legalantibb műveltségi viszonyok közül küzdötte magát fenséges magaslátára. — Meg vagyok győződve, hogy tévedés lenne, azt tűzni iskolánk feladatává, hogy épen ily férfiakat képezzenek. Az iskola nem tehet egyebet, mint hogy az aranyat, melyet a nagy szellemek kibányásztak, pénzé veri és széles körökben forgalomba hozza. Az iskolának arra kell törekednie, hogy a műveltséget általánosítsa. Ha csak annyi sikerül neki, hogy a nagy szellemek kutatásainak eredményét közlézen forgó pénzé változtatja, tisztességes feladatot töltött be. — Az iskola munkájának legfontosabbika: az értelelmi képzés ápolása mellett a növendék szellemében egységes sulypontot alapítani; hogy e sulypontot ne támadja meg maga az anyagnak nagy különféléssége és nyugtalan sokasága által; hogy a tanuló szellemi tartalmát ne hozza bizonytalan igazodásába.

De nagy fontosságu a feladás, melyet magának a kör kitűzött, másodsor az értelelmi képzést illetőleg is. — Munkájok eredménye itt, kedves tanuló ifjak, az acél szikrái, melyek hasznavehetlenek ugyan, de arra mutatnak, hogy csak ugyan acél van a kösörűn. Ép azért a tisztelt közönség netalán tetszés nyilatkozata ne tegye önöket önhitteké; mert az nem a sikernek, hanem csak a törekvésnek szól. — Csak az lehet mostani munkásságuk célja, hogy majdan igazán munkálkodhassanak; — azért kiérthetik meg gondolatainknak szép alakban kifejezését, hogy majdan, ha igazán

lesz kifejezni való gondolatak, kifejezések. — Addig tanuljanak folyvást, mindennap. — Tanuljanak és képezétek magukat ne csak itt, hanem innét távozva is szakadatlanul. Éljen bennök rendületlenül az akarat és nemes elhatározás: minden erejökkel és tehetségetök aképp használni fel, hogy egykoron, a férfii tevékenység napjainban, Isten dicsőségére, kedves hazánk felvirágoztatására, koronás királyunk hatalmának emelésére, s minden művelt ember örömére, hasznára élhessenek!

Mert ifju barátim! innét kikerülvén, legtöbbször oly körbe jut, a hol Magyarország nem igen szoktak oly csekélységgel törődni, mint a magyar nyelv és irodalom. Erre nézve a nemzet műveltségének nagy része még ma is nagy nemzetellenes bűnt követ el; mert neki a nyelv csupán arra való, hogy magát jól rosszul megértesse, s az irodalom, hogy egy-két, mással el nem tölthető unalmas perczét meglopja. Nem szeretném ha beszédem gyűlöletet lenne, azért előre is tisztelet a kivételnek!

T. vendégeközönség! Nem cserépedény a nyelv, melynek eldobjuk tört darabjait; féltett kincsünk, mindenünk az nekünk; ha nem szeretjük, lehetünk hires emberek, de nem jó hazafiak. A mi nemzet nem szereti nyelvét, annak percei meg vannak számlálva; mert a mit nem szeretünk, attól könnyen megválnak. Erre várnak ellenségeink századok óta. Hála Isten! eddig haszaltan vártak. Tőlünk függ, hogy haszaltan várjanak mindörökké! De ne feledjük hogy ezt a kegyelmet csak úgy adják meg nekünk a magyarok istene, ha tud-

TÁRCSA.

Hull a fáról. . .

Hull a fáról a favél,
Angyalom hüten levél,
Mint a levél a fához
Hüten lettél rózsáhdöz

Mást csoklógat, — ölelgetsz,
Engem ha látsz kinevetni;
Ne félj nem érte vád,
Lelkem mindent megszerest.

Van már nékem szeretőm,
Csoklógatóm, ölelőm
Egy mosolygó kis tündér,
Csókja, mint te, többet ér

Ha itt pihen koblemem
Az én drága örömem,
S ha megcsókol, megölel
Nem cserélnek senkivel . . .

Hüten lettél, az, de hisz!
Kit megcsaltál, abba hisz:
Mogcsalsz százat is! — lehet,
Mert szalmaláng szerelmem!

Lakos Gyula.

Egy falusi kép Auszriából.

A thabachi tanító egyike volt azon túrmeles és megelégedett természeteknek, melyeket a sors külön eme hivatásra teremteni látzott. A szeretet, melyet a gyermekek iránt tanusított kicsiny és nagyok

vezelmát biztosította neki, kiki hozzá ment vigaszt és tanácsot kérni, annyival inkább mert a tisztelőnd ur nem igen engedte magát nyugalmában háborgatni. Mint minden társának, meg volt ennek is maga bogara. Természettudós volt, és ezt az egyedül nem tudták benne a parasztok megérteni. Hogy növényeket szedett és azokat száritotta, az csak hagyján — azokból lehet különfélelt készíteni; de hogy bogarakat tükre szürt, hogy békákat, gyököket, umakkokat, és más férgeket, melyektől minden becsületes ember szabadulni igyekszik, haza visz, az már teljesen érthetetlen volt előltük, — tettek is észrevételek háta mögött eleget, végre meggyeztek abban mind, hogy az öreg „bolond”. De ő azért idejét és szívét megosztotta gyermekei és bogarai között, és boldogsága nem ismert határt, midőn egy természetudományi társulat tisztelőbeli tagjává nevezte ki. A kitüntetést okmány ott függött üveg alatt aranyos rámban ágya fölött.

Nem nösült; mert midőn egy néptanító állás sovány önállóságára jutott, már életének ösze itt volt — és ekkor már késő vala. Azért mégis volt valakije, egy kedves szeretőre méltó teremtmény, ki a rendet a szerény hajlékban fenntartá, hogy mind csillogott a tisztaságban. Ez egy 17 éves szöke fűrtű kék szemű bájos leánya volt — testvére leánya.

Igy találjuk tanítóknak egy délelőttön skatulyái, borszesztöltött üvegek között, házi köcsöbében annál rendezteit és igazítja kinéseit, egy bogárnak kifczamított lábát beigazítva, amott meg egy letört csápján búsulva.

„No ezeket ugyan elláttad” — mondá szemüvege felett a leánya tekintve — majdnem fele a bogaraknak van sebesítve.”

„Oh bacsika nem tehet róla semmit, csak a portól akartam megtisztítani, és egy szerencsétlen skatulya gondolom kiesett keremből.”

„No hiszen meg elég szerencsésen folyt le — hanem hát mit is akartam mondani, Ferencz itt volt már a reggel mi?”

„Igen, — válaszóla elpirulva a leánya — Wolfbachtól jött már vissza és így elemében jó reggel köszöntött be. Maga után is tudakozódott bacsika, hogy fenn van e már.”

„Képelem mennyire boszankodott, hogy nem voltam látható, — csúfolkodott az öreg — hanem tudom leltem be fogom tiltani annak a gyereknek az ily korai látogatókat, eddig én kaptam mindig az első „jó reggelt”, most meg ő veszi el.”

„Jaj bási meg tán féltékeny” kacagott fel pajzán jó kedvel a leány.

„Nem nagy csoda lenne! Még majd elrabol az a szelebrud, az ilyen hőbörtös vadászról minden kitelik.”

„No addig néz jó idő mulik el amit ma reggel Ferencz panaszkodott — mondá szomoruan lecsüggesztve a fejcskéjét a lány — hanem a mestersége ellen nem lehet kifogása bási, hisz maga is vadász.”

„Igen, noha nem akarnak egyenrangúak elismerni, pedig az én szabadalmam nagyobb mint az övéké, nekem nincs kiszabva a határ — mennőiro csak a szem láthat, a mennőiro csak az ögnék kékje látszik, az mind az enyém. Enyém a hüvös, árnyékos

erdő, a zöld illatozó rét, a naptól kiszáradt moh, a iris csergedő patak, minden él és ezt az életet keressém én. És ha este aztán haza térek . . .”

. . . akkor szép dagadt orrt hoz haza, melyet vad légy csipet meg.”

„Hah, ezek a vadászati veszélyei” — nevettek jökekdvően az öreg.

És mintha ezeket által újra feléledt volna a kedve, ezeket skatulyáit, üvegecséit és utnak indult a mező felé.

Szép június nap volt. Minden arany színben pompázott. A fűben a tácsók cirpelt, körül köre mászott a ragyogó bogár és a levelek között bongott a méh. Mindenfelé új élet. Lassan haladt a patakocsa mellett, mely az erdő szelén folydogált.

Csendes örömmel nézte a czinkék vigjatekát, melyek a fenőkön röpdesének így s tova, a szökdelő billegényt, azt a karcu kecces kis madárkát, vagy pedig a patakban nézett ahol a pisztráng zasmánya után ugrott, a rák melancolicus magányában egy kö alatt leste áldozatát. Ha egy kiszáradt fához jutott, vigyázva hámozá le, de nem lett érdemeset.

A lák ritkulának, az árnyék tűnédeni kezdett, és ott terült el előtte a homokos országút. Megállt mintegy gondolkozva, mely irányunk tartson. Hirtelen egy kis dörgés, mint a távol szivatar elhörökné hatolt fülebe. Ez határozott. Egyszeresen az országútnak tartott és midőn egy háromsoros erős „juh” hallatszott, komolyan mondá magában: „E bizonyosan a Lenz, az mindig kilenczet talál!” És csakugyan ugy volt. Balra fekiúdt

jak, ápoljuk, szeretjük és feltűnik nyelvünket. — Az irodalomból kell megtanulni, miféle eszmék és erkölcsök uralmát emelte föl, vagy súlyosította le nemzetünket; de nem az egész irodalomból, hanem csak azon írók műveiből, kiket büszkén nevezhet magának a nemzet, kiket mindig szeretett, mert magára iszmet bennök, ha dicserték, ha császlókat egyaránt. — Oh és ezek elegend, sőt sokan vannak — és mégis, hányan de hányan találkoznak, kik ez édes sajtúkatok leginkább! Legyen szabad itt Nagyságoktat Toldy szavaival kérnem: De Te, nemes hölgy a kinek szívet be nem lepték a fagnak kérgéi, jövel, s lépi e csarnokba be, hozd el társnődöt, s fony koroszat a hon költőinek.

Itt Zrínyi áll, ki fenkölt énekeiben Szigetnek zengi honi hőseit; Ott Gyöngyösi, Keménynek dalnok. S az ön kőjében vérező Kobari, Ki börtönébe vett homályban Visagot merről lantja búrjain. Itt Kádai, a hit szent énekeivel, A lengo Amado, szerelmivel, Ott Fanni a lant játékaival, És Örczy, a derült érzékeny agg. Tánit, bájos, s orvosi sebb. Itt van, ki új tisztelet gyújtott egunkon, A bölcs és avatott, Bessenyi, Mig Anyos zeng holdvilágos éjéit Elvezetett bölögösökön panaszait; Ott Fanni haladókkal fűző sebében És detnek, míg szíve magrakad, És Dayka kinyit hallhat, és Vitéz Nemes küzdémit Sisyphus kövével, És Himfy lantját Vaclause árnyán.

De elég! — Oh hallgass meg, csak ezeket hallgassa meg nemed, kinek szívében a faj jövője forr, s nem veszend el a nép, mely szent hagyományként az ősi lantnak intó szózatát kegyelgyel meg őrei, s hű marad magához!*) De igen tiszt, vendéglőzönség, tán nagyon is vissza éltöm már szives türelmével! — Csak egy pár szóm van még! Önök, kedves tanuló ifjak, a mint eléggé tapasztalhatom, részint művelői, részint pártolói lesznek az irodalomnak. — Ha munkásai lesznek, ne kapjanak az olcsó dicseretnek, melyet némelyek a zsengeknek is tele marokkal osztogatnak; mert a zsenge, éppen mivel zsenge, még nem való a lélek táplálékára.

*) Toldy F. Bohus-Szegényi Antóniaóhoz.

a korcsma istálosi s pajtával, jobbra a tekepálya és a Lenz csukanyan kilenczet talált. A 400 éves hársfa alatt pedig ott állt egy társaság, a tiszteltes ur, az erdőz, a tisztelendő ur öccse, egy könnyűvérű diák ember, a vadász segéd Ferencz, az erdőfelügyelő és fia. Mind ezek már messziről intettek neki. Midőn oda ért, a korcsmáros serdülő kis leánykájá, báladatos tanítványa kérdé tőle: „Tetszik egy liter tanít ur?”

„Az azonban, miután a főtisztelendő ur serére vetett titkos tekintettel észrevette, hogy előtte csak fél liter áll, tanítói szerénységgel válaszolá: „Egy fél is elég lesz leányom!”

Az est gyönyörű volt. Az egy a leggyönyörűbb kébbe volt öltözve. Melyet a ritka, fehér felhőknek még szebben tüntetnek fel, és a hárs virágaiból pompás illat áradozék.

A tisztelendő ur Rómába utazásából adta elő élményeit, — mily szépek Olaszországban az estvék, amint a narancsfák és más szász virág terjesztik illatukat — hanem ez mind valami borzostó benyomást tesz, mert amint leszállt az est, felemelkedik egy halvány sárga kísértet, melyet Malariának neveznek, ennek lehellete, méreg tekintete halál, és félve vonul az est érzékével szobába vissza, melyet végigvázra zár el a láthatatlan, kérelmetlen ellenség elől.

Aztán beszéltek sok egyébről, a sör jótékony hatásáról, a tanító a bogaraknak befolyásáról a népek kulturhistoriai kifejődésére stb.-ről.

„De hol a manóban van ismét studiosum — kérde a tisztelendő — ez a flu mindig lódörög.”

— Ha pedig csak pártolói, s nem művelői lesznek az irodalomnak, csak oly műveket pártoljanak, melyek tisztá, hamisítatlan magyar szellemet tükröznek, hogy az legyen végre az irodalom, a minek lennie kell: a tiszta nemes erkölcs s magyar szellem öre és terjesztője, a gonoszak ostora, a jók, derékek megkoszorúzója. — Ha ez utra lépnek önk s a nemzet egész ifjusága, akkor haszatalan várják ellenségeink végelajlasodásukat; akkor állni fog a nemzet, s bizonyára eljő az a jobb kor, „mely után buzgó imádság epedez százezek ajakán!!”

Bács-Bodrogh megye népis-költőinek tanügyi állapota 1878/9-ik tanévben.

A megyei közigazgatási bizottság 1880. évi február havi ülésén előadta:

CZIRFUSZ FERENCZ,

kir. tanácsos és Bács-Bodrogh megye tanfelügyelője. (Végo.)

Tanckerületben levő népiskolák vagyoni állapotát a következőkben vagyok szerencsés előterjeszteni:

Az iskolák évi jövedelme volt
a) káspuszban . . . 472583 fnt 28 kr
b) terményekben . . . 45445 fnt

Összesen 518028 fnt 28 kr.

Ezen jövedelem származott: és pedig . . . 588163 fnt

értékelt képviselő ingaiban vagyomból, melynek évi jövedelme 46240 fnt. továbbá . . . 371596 fnt 48 kr

összeget tevő iskolai alapból, melynek évi kamatja . . . 26855 fnt 88 kr

tanidjából . . . 21107 fnt

állami segélyből . . . 14480 fnt

községi segélyből . . . 334082 fnt 90 kr

egyházi segélyből . . . 64509 fnt

egyéb forrásból . . . 10753 fnt 50 kr

Összesen 518028 fnt 28 kr.

Eme jövedelemből a következő kiadások fedeztetek:
a) rendes tanítók fizetésére 383024 fnt
b) segéd . . . 15826 fnt
c) fűtésre, tisztogatásra és javításokra . . . 49492 fnt
d) tanszerekre . . . 7998 fnt

„A konyhába megy mindig pipára gyujtani, nagyon előzött lehet szegénynek a dohánya” — mentegette a vadászogéd.

„Az onnét van, mert melletted áll öcsém” inekelkedett a tanító.

E perczben a postatrombita vig harsnájá hangzott át az est csendjén, és pár erős lótló volna robogott tova a gyorskoosi.

„No itt lesz uszág — szóltott a korcsmáros, ki felfogta a csomagot, melyet a conductor az ablakon át feljé vetett. — Hirlopok és 2 nagy levél, egyike maga számára erdőz ur, a másik még öcsédnyáknál Ferenc.”

„Uraim — monda az erdőz, ki ekközben felbontá a levelet — kérem egy pár perczre türelmetek. Ép olvasom a kormány elhatározásait melyek szörszerint áll: „A felsége a királyi Raible Autalt saját jóvátartára nyugalmoba helyezni kegyeskedett.”

Ferencz a földre tekintet és sóhajtott. „Továbbá legmagasabb megelégedésének jeleül az ezüst érdemkeresztal megjutalmazni kegyes volt.”

„Ah” — kiáltta mindenki ezt ugyan megérdemelte a derék becsületés öreg — „hanem mi jó még?”

„A megürült erdőkerületre pedig” — folytató.

„No most jön a visszhatás” mormogá Ferencz és a homokban kaparászott.

„ — — — Raible Ferenczet az erdőz segédét.”

„Mi” — kiállított elszörnyedten Ferencz. „Éljen a király! kiáltta a tisztelendő éjlen Ferencz hangzott minden oldalról és mindenki sietett szerencsét kívánni neki,

e) szegénygyermek . . . 3990 fnt
könyveire 47351 fnt
f) egyebekre 47351 fnt

Összesen 507681 fnt.

Az így mutatkozó 10347 fnt 28 kr. többlet tökécsítettet. Az iskolák kiadásait felülmúlta „egyebekről” című tétel alatt fordult elő azon 23665 fnt 24 kr. is, mely a mult tanév alatt eszközölt építkezésekre fordítottat.

Az 187%. tanévben a tanítók fizetése 15828 frrtal, az iskolák évi jövedelme pedig 30553 frrtal gyarapodott, eszerint a rendes tanítói fizetés átlaga 549 fnt 39 kr, a segéd tanítói fizetés pedig 222 fnt 90 krban állapítható meg, mely számok az előbbiekénél 21 fnt 55 kr emelkedett, az utóbbiaknál 25 fnt 26 csökkenést mutatnak.

Az iskolai takarékpénztár — Szabadka kir. város kivételével — nem nagy pártolásban részesült. A betevők száma a lefolyt évben volt: 904, a betett összeg: 32789 fnt 99 kr. Ebben a mult tanév végéig 784 szabadkai tanító 32320 fnt 36 krral szerepel.

A beérkezett adatok tanúsága szerint a lefolyt tanévben a tanítás eredménye általában vége kielégítőnek mondható ugyan, mindazonáltal a természettudományokban, alkotmánytanban, mezői gazdaság és kertészetben, testgyakorlat és nőiüzimunkában elért siker elégségesnek nem mondható, mit a tanszerke hiányának, a tanítók e tárgyban való képzetlenségnek, részben pedig hanyagságának lehet felírni.

Ezen fogyatkozások elhárítása iránt a kellő lépéseket megfogom tenni.

A polgári községek valamint a közigazgatási bizottságok számára kiadott miniszteri utasítás szerint különös gond fordítandó arra, hogy az ismétlő iskola mindenütt felállítassék. Míután azonban a beérkezett adatokból azt látom, hogy e tekintetben a községi agyint a felekezeti iskolai hatóságok mulasztásokat követhetnek el, ezen baj gyökere orvoslása iránti javaslatomat szinte elfogom terjeszteni. Különben tisztelettel tudomására hozom a tekintetes közigazgatási bizottságnak, hogy a lefolyt tanévben már 208 iskolánál tartottat ismétlő iskola.

Mint fentebb említém, tanckerületem népiskoláiban 772 tanító működött, kik szolgálati időre így oszlanak meg:

az ifjúnak ki köztük nevelkedett, kit mindannyian szerettek és tiszteltek.

Ferencz pedig ott állt halálsápadtan. Kalapja mellette fektűt az asztalon és a hideg verítéket törle homlokáról.

„Borzasztón érzem magam ez ijedségre — monda végül halkan. Soh sem hittem volna hogy valaminek így hatása lehetne reám — apámnak érdemjel én pedig főerdész — ez sok — nagyon sok meg egy érdességgel lenni is sok — szinte sirhatnék — mit szől majd az öregem?”

„És az Annácska” — suga oda a diák. „Istenemre azt majd elfelejtém” — és olyan csapott öklével homlokára hogy minden más embernek elég lett volna; aztán felugrott, az öreg tanítónak nyakába borult, és elkezdte forgatni hogy annak elől szemé szája.

A hold már rég feltűnt és halvány sugarait a nyársai ágai között a vig társaságra küldé midőn a tanító végre utra készült. Ferencz minden áron elkísérte az öreget de nem sokára visszatért és csendesen baliogott hazafelé. Mi tombolt akkor szívében azt senkinek sem árulta el az öreg tanító, hanem amint a hold sütötte iskolája előtt elhaladt megállott és egy könnyű törölt szeméből.

„Jobb ez így — mormogta magában, egyszer csak el kellene válni tőle. És a mi bogaraimat illeti azokra valódi szerencse.”

Blitz Sándor.

0-től 5-ig szolgált	219
5-től 10-ig	150
10-től 15-ig	123
15-től 20-ig	96
20-től 25-ig	60
25-től 30-ig	52
30-on felül	72

Összesen 772.

A tanév alatt 52 tanító ment el illetőleg változtatta állomását. A személy változás 12 esetben hallozás, 31 esetben kiközösítés, 9 esetben elmozdítás okozta, ide járul még 7 új tanítói állomás szervezése.

Az 1875. évi XXXII. törvényzikk rendeleite szerint az országos tanítónyugdíj és gyámintézetnek tagjává lenni köteles minden okleveles elemi, földi népi és polgári iskolai tanító, tanítónő és kiseddövő, vagy óvónő, továbbá magánintézeti tanító, tanítónő, valamint szünte az említett intézetekben segédképp működött okleveles tanítók és tanítónők. A nevezett törvény értelmében a nagyműveltségű vallás- és közköztartási m. kir. miniszterium által mult évi 30196. z. kelt értesítés szerint a nyugdíj intézetbe felvételtett 67 tanító, a megyében levő hét adóhivatalnál pedig a befizeléseket már ez ideig is 378 tanító illetőleg tanítónő teljesíti, így tehát tanckerületből az országos tanítói nyugdíj intézetnek 445 tanító tagja.

A szükséges intézkedéseket megtettém, hogy a nyugdíj intézetbe még eddig fel nem vett azon okleveles tanítók, kik életöknek 55-ik évét túl nem haladták vagy a tanítóságban állandólag megmaradni akarnak, rendes tagokul felvétesenek.

Az állami és községi tanintézetek tanítóinak egyesülete Schmausz Endre országos képviselő úgy buzgó vezetése alatt az 1879-ik évet is dicseretre méltó tevékenységgel fejtett ki.

Ezen tanító egylet négy körre oszlik t. i. az apatini, szabadkai, zentai és a többi csajkás kerületre, mely utóbbi kör tanító május hó 19-én Gyurgyevóra — mint központba — általam egybe hivattvam, Graf Nikáz segédtanfelügyelő és a járási szolgabíró urak jelenlétében a kör tisztviselőinek megválasztásával az előre kitűzött tetteket megvitatták.

A községi tanítótestület évi nagygyűlését Zentára augusztus hó 25-én és következő napjára tűzte ki, mely alkalommal a zentai községi tanintézetek igazgatósága által tanszer, kézimunka, rajz és írások kiállítása is rendeztetett, a közgyűlésen a következő tettek tárgyaláltak:

a) Mily módon lehet az egy tanítóval bíró népiskolában a törvény által kitűzött feladatot megoldani?

b) Miként kezeltessek a tanyai iskola s mily foglalkozási rendje legyen, hogy megyékén viszonyait tekintve feladatának megfeleljen?

c) Helyesen szerkesztett és a reáltananyagot felölelő olvasó könyvek mellett szükséges-e még a segédkönyvek használatja is az elemi népiskolában?

d) Mily eszmék torjesztése és mily tényezők ismertetése által működhetik közre a tanító a községyonosodás emelésére?

A közgyűlésen 79 tag vett részt. Nem mulasztatom el, hogy ez alkalommal meg nem emlékeztem Zenta város lelkes közönségéről. Ezen város érdemes tanácsa és polgársága ugyanis nemcsak a vidéki tanítók teljes ellátásáról, hanem ezenfelül még a kiállítással járó költségek fedezéséről is nagylyukleg gondoskodott. Fogadják a nemes város a tanügy érdekében hozott áldozatáért forró köszönetemet.

Végre a tek. közigazgatási bizottság engedélyével a megyében levő összes kiseddövődákról fogok néhány szóval megemlékezni.

Bács-Bodrogh megyében a mult tanév alatt fennállott 21 óvoda, ezek közül 10 községi, 4 felekezeti, 7 magán jellegű

Dr. SCHMIDT főtörzsorvos

által feltalált és dr. Deutsch M. által javított

FÜL-OLAJ

gyógyít minden süketéget, ha az nem születés óta létezik; nagyothallást, fulguzást pedig rögtön háttalással gyógyít.

Legújabb bizonyítványa egy csodálatosan gyors módon meggyógyított egyének:

„Ezerszer és ezerszer köszönet, a nekem küldött fül-olajért, mivel nehánszori használat után már egészen elvesztett hallásomat Isten segéd-mével visszanyertem. Oly süket voltam, hogy tali-órám ütését sem hallottam, bármily közel álltam is hozzá, míg most zseborám kecségését is oly tisztán hallom, mintha sohasem lettem volna süket. Ezer üdvözlötlet

Babócsa.

Steiner Dávid,
okl. főtanító.

Valódi fül-olaj használati utasítás. Csak 2 fnt 40 kr. franco beszállás mellett csak is

Grütz Gyula,

Bécs, II. Praterstrasse 49.
főraktárból rendelhető.

Poudre de Serail.

Blaháné Louiza művészeti kedvenc arczpora.

Ezen arczpor vegytanilag tökéletesíve, minden ártalmas szerek-fől mentes és oly kitűnő tulajdonságokat egyesít, hogy minden eddig a külső és belsőldön készített porokat sokszorosan felülmúlja; nagymérvű tederége az arczot az időjárás kellemetlen hatásával megóvja, az arcznak és a testnek a legtermészetesebb színezetét kölcsönöz, úgy hogy a legelsőbb szemből sem képes a port rajta észrevenni, mely kitűnő tulajdonság Blaháné Louiza asszonyság következő szorokkal ültette ki: Tiszti Müller J. L. ezolt Vadász Ferenc özv. utóda.

A Poudre de Serail, melyet on feltalált, valóban kitűnő és nemében páratlan, mert nemcsak az azon láthatatlan és tartós, de egyszerűen rendez használati ártalmatlansága által az arczra oly különös jókedny hatást gyakorol, a minőt még eddig semmiféle arczporal nem tapasztaltam, mely kiváló tulajdonságait jóvalon mint kedvenc arczporomat kizárólag fogom használni, és meggyöközöttem, hogy felülmúlhatatlan jócsért általános elismerésnek fog örvendni. Tiszti-lettel

BLAHA LOUIZA CREME POMPADOUR.

Az illatosság terén jelentékeny párisi kitűnésekkel való összekötöttesem folytán sikerült a világra és föltötte hatáson „Crema Pompadour”-t egész erdelti tisztaságában és erjelen előállítanom. Ez azon szer, melylyel a hímreves asszony egész arcz koráig fönna tudta tartani csodálatos erjét, anélkül, hogy az öregedésnek ártott volna; azért nem mulasztom el a t. bőgyógyászok azt a legáltalánosabban ajánlani. — E kitűnő sz. óval felmúlt minden eddigi e nemű gyarmant. Egy tégely ára használati utasítással 1 fnt 40 kr.

Csak azon keztűnny valódságot kereskedem, mely alábbm végjegyzésem el van látva. Legnagyobb választék valódi francia és angol illat-zerekekben.

Minden doboz Poudre de Serail a mellékelt jegyevel védjegyzett, az illat. 66 kr. és 1 fnt 10 dobozokban; valódi minőségben csupán a feltalálónál Müller J. L. ezolt Vadász Ferenc özv. utóda. Írtászerzője a. Virág-kiáltványhoz Budapest, koronaherzecz-vezető 2 sz. kapható.

Videki megrendezések pontosan eszközöltetettek.

RADOCSAY ÉS BÁNYAY

n a g y b a n i természetes ásvány-víz és forrás-termény kereskedők
(legidősb kereskedés ezen nembn egész Magyarhonban)

LÉTÉSITETTETÉ 1842-ik ÉVBEN,

Budapestben, Koronaherzecz (uri)-utcaza 11. szám

ajánlják most beérkezett és mindig friss töltésben kapható-utdenemti természetes ásványvizeket. Illy igen tisztelt vevőknek, valamint minőség egy valódi forrástól kapott vizekre vonatkozólag, minden biztosságot nyújthatunk, alvettük megunkat, a fővárosi főorvosnak könyveinket, erdelti számláinkat, szállítóleveleinket bármikor előmutatni, ugyszinte ásványvíz-helyiségünk kívánságára vizsgálat végett felhívni. Videki megrendezések egy postán, hajón vagy vasuton, pontosan és leggyorsabban eszközöltetnek.

Temesváry Mór cipőgyári raktára

Budapestben,

király-utcaza 2. szám, B. Orczy-féle ház,
nagyban és kiosnyben.

Hölgyek számára:

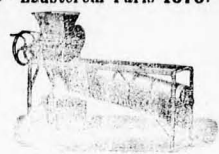
- Komod-czipők, eberasztinból és bőrből. 1 fnt 20 kr.
- Szék-czipők, dírtos félczipők, finomak és díszesek. 2 fnt 20 kr.
- Regatta-czipők, csatoltak, finom eberasztinból v. bőrből. 2 fnt 70 kr.
- Regatta-czipők, fejnizások orral, magas sarokkal legújabb szabás. 2 fnt 80 kr.
- Regatta-czipők ságrénből v. zergelőlől, szögeltett kettős talpjal, magas sarokkal, legújabb szabás. 2 fnt 50 kr.
- Eberasztin-toponok finomak, díszesek, fejnizás orral. 2 fnt 70 kr.
- Eberasztin-toponok rugany-huzalok, magas kivágással. 3 fnt 20 kr.
- Eberasztin-toponok, rókóka sarokkal, legújabb szabás. 3 fnt 40 kr.
- Bő-czugas toponok ságrénből, szögelt talpjal, magas kivágással, legújabbm a talpban. 3 fnt 20 kr.

Urák számára:

- Hazi czipők, finom bőrből. 1 fnt 20 kr.
- Toponok erős ságrénből, erős talpjal. 3 fnt 80 kr.
- Toponok ságrénből, fejnizások orral és talpjal. 3 fnt 90 kr.
- Borjúbőr toponok, víkizások, erős talpjal, legújabb minőség. 4 fnt 20 kr.
- Borjúbőr toponok keztűnőből, a leh-ő legújabb minőség. 4 fnt 50 kr.
- Regatta-felezipő nyári ide-ye, legjobb ságrénből, erős talpjal. 3 fnt 60 kr.
- Regatta-felezipő fejnizások díszes, legújabb szabás. 4 fnt — kr.
- Csizmek erős vizes vagy ságrénből, magas szár stófol talpjal. 9 fnt — kr.
- Gyermekek-czipők ságrénből. 1 fnt 80 — 2 fnt 40 kr.
- Leány-czipők eberasztinból és bőrből. 60 — 1 fnt 20 kr.
- Gyermekek-czipők. —

Megrendelések post n utavét mellett vagy az előlég beküldés után gyorsan s pontosan teljesítetnek. Nem alkalmas lábbeli a legkésőbbesben kicseréltetik. Készletek arjyozások kívánatra bérmetve küldetnek meg.

Minden kiállítás az első érdem érdemmel kitüntetve.
Ezüstérem Páris 1878.

BROGLE J. és MÜLLER

gép- és rosta-lemez gyára
Budapestben
a Margit-híd közelében, készíti
Trieuróket (közöly választó) 6 különféle nagyságban.
Trieur hengereket malmok számára.
Koptatókat.
Szállítókat és rostákat
cséplőgépek számára.

CSÉPLŐGÉPEK

A Stiften rendszer szerint fekvő és hengeralakúak, száma hánzóval, mozgó rosta és tisztító készülékek, egész vasból a legújabb javítványokkal, jótállás mellett igen olcsó áron kaphatók Trieurók gazdának és malmokhoz, Hücksel gépek lábbajtással. — Bécsig vámmal együtt, a legnagyobb választékban. Rajzok ingyen. Solid ügynők elfogadhatnak.

PH. MAYFART & Co., Maschinenfabrik in Frankfurt a. M. und Wien, Stadtlagerhaus.

Hidegvíz.

BÉLEGZÉS ÉS SAVÓ- gyógyintézet

az Oravicea mellett Marillarvölgyben.
Megründé 1880. évi június 1-én.

A marillarvölgy, egy sűrű tenyves erdő közepette, 2500 láb magasságra fekszik, a tenger felszín-fóltól s oly kitűnő klimatikus feltétellyel, melylyen fölton a legújabb tudományok szerint, hol a legfőbb homokban a hőmérséklet — 20 R. fokot nem halad.

A gyógyintézet mind kényelemre, mind egészség-ügy tekintetben a legelsőszámban építetett, s használati fent cím szereszt.

1. a környéi és központi üdögrendszerrel függő becsegekben, így pl. meliszok, koldyók, fejszák, hüges szárvölgyes, üdögzász, technicitenség és meg-ümlés ellen;

2. illőt csúszós és közvényes bántalmakkal;

3. a környéi és központi üdögrendszerrel függő, melylyen a legújabb tudományok pl. vérmek a szarvok, melylyen a legújabb tudományok, verszegény-és, sápkák és görnyedések, u. m. ; illőt

4. a legő szervek megrbetegedési, u. m. ; illőt sege-legés és talp-burnit, tüdőfőgás, görögös légré-átés ellen;

5. állati bántalmakkal, gyomor és húszszervek bántalmakkal, nyomorogás, idült nemző és hehurru, beteges nyák és vérforrások, kora-száles hajlam ellen;

6. makacs változások, kora-száles hajlam ellen.

A gyógyhely számos alkalmat nyújt szorakozásra, mintán hazi könyvtár, telekesszal, zongora s számos hirtőlök a társalós és ebessé tornákban találhatók.

Ezen-alkalmakkal fakal bontott urakon, mint-egy lény kihasználási hely érhető el, melylyen részint a városor-alsi partján magyarszeresint tájja alakítatnak, s szent az ott leendő magyartü parjyarákhoz vezetnek, s leg-elsőek és ködökre egyaránt, legkitűnőlegy be-nyomtatott egzakotoknak.

Tüszemutatóság és hangversenyek héténtel rend-letnek.

A lakás és ellátás kitűnő és olcsó.

Pósta a házban van.

A vendékek az oraviceai pályaudvarról a. Oravicea fekvő Marilla völgybe szállítása igen olcsó, s szabályozott kocsik közlekedés utján történik.

A gyógyintézetben felvételtök esegyhé ide vágóké-ések iránt aliorított szorlást felvilágosítással, ki május 15-ig N. Beckerekben s szentelt az Oravicea mellett Marillarvölgyben lakik.

Dr. Hoffeneirech Mór.
vezető főorvos.

MATTONI GISSHÜBLI-je Pasillák

a legtisztább alkáli
savanyuvíz

gyomor-bajok és köhögés ellen.

legrészt és emésztési szer-veket betegségek ellen.

MATTONI HENRIK, Karlsruhe

Kapható minden gyógyszerár és ásványvízkereskedőben